

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 146/2025-25

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej a sudcov Miroslava Duriša a Miloša Maďara (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] zastúpeného JUDr. Mariánom Ďurinom, advokátom, Sibírska 4, Bratislava, proti postupu Správneho súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. BA-7Sa/44/2021 (predtým Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 7Sa/44/2021) takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Správneho súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. BA-7Sa/44/2021 (predtým Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 7Sa/44/2021) **bolo porušené** základné právo sťažovateľa na prerokovanie jeho veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky jeho právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Správnemu súdu v Bratislave **prikazuje**, aby v konaní vedenom pod sp. zn. BA-7Sa/44/2021 konal bez zbytočných prietahov.
3. Sťažovateľovi **priznáva** finančné zadosťučinenie **1 000 eur**, ktoré mu **je** Správny súd v Bratislave **povinný** zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Správny súd v Bratislave **je povinný** nahradiť sťažovateľovi trovy konania **628,40 eur** a zaplatiť ich právnomu zástupcovi sťažovateľa do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
5. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Ústavný súd uznesením č. k. I. ÚS 146/2025-16 z 11. marca 2025 prijal na ďalšie konanie ústavnú sťažnosť sťažovateľa, ktorou sa domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky

(ďalej len „ústava“), ako aj práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom správneho súdu v konaní o správnej žalobe v sociálnych veciach vedenom pod sp. zn. BA-7Sa/44/2021. Navrhuje, aby ústavný súd prikázal správne mu konat' v napadnutom konaní bez zbytočných prieťahov a priznal mu finančné zadost'učinenie 5 000 eur a náhradu trov konania.

2. Z ústavnej sťažnosti a vyžiadaného spisu správneho súdu vyplýva, že sťažovateľ sa správnu žalobou v sociálnych veciach doručenu správne mu súdu 16. apríla 2021 domáha preskúmania zákonnosti postupu a rozhodnutia Sociálnej poisťovne, ústredia č. 82380 3/2020 BA z 10. februára 2021 a priznania odkladného účinku podanej žalobe. Krajský súd od apríla do augusta 2021 doručoval vzájomné podania účastníkom konania a uznesením z 21. júna 2021 návrh sťažovateľa na priznanie odkladného účinku žalobe zamietol. Sťažovateľ doručil krajskému súdu 16. novembra 2021 doplnenie žaloby a 19. apríla 2022 plnú moc udelenú advokátovi na zastupovanie v predmetnom konaní a dvakrát došlo k zmene zákonného sudcu. Po prechode výkonu súdnictva na správny súd nebolo vo veci ku dňu podania ústavnej sťažnosti rozhodnuté.

II.

Argumentácia sťažovateľa

3. Sťažovateľ podrobne opisuje správne konanie, ktoré predchádzalo podaniu jeho správnej žaloby, a namieta, že o žalobe samotnej nebolo po dobu štyroch rokov meritórne rozhodnuté, vo veci nebolo nariadené ani jedno pojednávanie a konanie je tak poznačené neúmernými prieťahmi, ktoré sú spôsobené dlhodobou nečinnosťou a nepružnosťou správneho súdu. V napadnutom konaní sa domáha preskúmania rozhodnutia týkajúceho sa podľa jeho názoru neoprávnene a nezákonne vymáhaného poisťného za obdobie apríl 2020 až jún 2020, pričom z dôvodu permanentného stresu a pretrvávajúcej dlhoročnej právnej neistoty žiada tiež o priznanie finančného zadost'učinenia.

III.

Vyjadrenie správneho súdu

4. Predsedníčka správneho súdu sa stotožnila s vyjadrením aktuálneho zákonného sudcu, ktorý uviedol, že z dôvodu väčšieho množstva zdedených reštančných vecí od viacerých krajských súdov vo veci nebolo rozhodnuté, no po prvotnom nastudovaní veci sa javí, že možno vychádzať zo skutkového stavu ustáleného v administratívnom konaní, a predpokladá, že o veci bude možné rozhodnúť na pojednávaní v druhom polroku 2025. Pripomenula zásadnú personálnu poddimenzovanosť majúcu vplyv na rýchlosť konania, keď správny súd má z celkového počtu 44 miest sudcov obsadených len 37 miest sudcov, z ktorých 33 je aktívnych, a k 1. júnu 2023 prevzal 5766 nerozhodnutých vecí zo správnych kolégií Krajského súdu v Bratislave, Trnave a Nitre.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

5. Ústavný súd upustil od ústneho pojednávania, keďže na základe podaní účastníkov konania a predloženého súdneho spisu je zrejmé, že od ústneho pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci [§ 58 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky

a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“)].

6. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom znamenajúcim nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím (napr. I. ÚS 32/2025, II. ÚS 10/2025, IV. ÚS 37/2025).

7. K povinnosti správneho súdu a jeho sudcu konať rýchle a hospodárne vyplývajúcej z § 5 ods. 7 Správneho súdneho poriadku (ďalej len „SSP“) v spojení s čl. 17 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“), ktorý je premietnutý aj do § 5 ods. 1 SSP, pozri napr. I. ÚS 639/2024, I. ÚS 481/2024, II. ÚS 169/2024, IV. ÚS 222/2021.

8. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietáhom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú (i) právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, (ii) správanie účastníka súdneho konania a (iii) postup samotného súdu. V súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) v rámci prvého kritéria ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa.

9. Pokiaľ ide o kritérium právna a faktická zložitosť veci, predmetom napadnutého konania je správna žaloba o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia orgánu verejnej správy. Podľa názoru ústavného súdu vec nevykazuje ani právnu, ani skutkovú zložitosť, keďže skutkový stav veci je v podstate ustálený už v administratívnom konaní a nevyžaduje si komplikované dokazovanie. Opak nevyplýva ani z vyjadrenia správneho súdu. Predmet sporu (žalobou napadnutým rozhodnutím bolo sťažovateľovi predpísané poistné vo výške 224,09 eur) nepatrí do kategórie prípadov, ktoré si v zmysle judikatúry ESLP svojou povahou vyžadujú osobitnú rýchlosť konania.

10. V správaní sťažovateľa neboli zistené skutočnosti, ktoré by negatívne vplývali na celkovú dĺžku napadnutého konania. Ani doručenie plnej moci až rok po podaní žaloby nepredstavuje zásadnú prekážku v postupe krajského súdu, resp. následne správneho súdu.

11. Krajský súd od apríla do augusta 2021 realizoval procesné úkony doručovania podľa § 105 – § 106 SSP a rozhodol o nepriznaní odkladného účinku správnej žalobe. Následne ostal nečinný až do prechodu súdництва na správny súd a ani ten do podania ústavnej sťažnosti nevykonal žiadny procesný úkon smerujúci k právoplatnému skončeniu veci. Z vyžiadaného súdneho spisu je zrejmá nečinnosť konajúceho súdu v trvaní tri a pol roka.

12. Ústavný súd uznáva, že dĺžka konania bola ovplyvnená implementáciou tzv. súdnej mapy a s tým súvisiacou reorganizáciou súdnej sústavy spojenou s prechodom právomocí na správne sudy, ako aj zmenou v osobe zákonného sudcu. Táto okolnosť však nie je objektívne spôsobilá v plnom rozsahu ospravedlniť také dlhé obdobia súvislej nečinnosti konajúceho súdu, ktoré mali za následok vznik zbytočných prietáhov.

13. Ústavnému súdu je rovnako známe, že správny súd je v súčasnosti personálne poddimenzovaný a je mu známy aj vysoký počet nevybavených konaní, ktorý na správny súd prešiel v dôsledku

reorganizácie súdnictva. Prietahy v konaní však nemožno ospravedlniť všeobecne známou preťaženosťou sudcov ani množstvom procesných úkonov sudcu; je totiž vecou štátu, aby organizoval svoje súdnictvo tak, aby princípy súdnictva zakotvené v ústave i dohovore boli rešpektované, a prípadné nedostatky v tomto smere nemôžu ísť na ťarchu občanov, ktorí od súdu právom očakávajú ochranu svojich práv v primeranej dobe. Nedostatočné personálne obsadenie súdu a nadmerné množstvo vecí, v ktorých sa musí zabezpečiť súdne konanie, by mohlo len dočasne ospravedlniť vzniknuté prietahy, a to len v tom prípade, ak sa na tento účel prijali včas adekvátne opatrenia. Ústava v čl. 48 ods. 2 zaväzuje predovšetkým súdy ako garantov spravodlivosti, aby prijali príslušné opatrenia umožňujúce prerokovanie vecí bez zbytočných prietahov, a tým vykonanie spravodlivosti v primeranej lehote (porov. napr. I. ÚS 693/2024, IV. ÚS 385/2024).

14. Pri posudzovaní toho, či bolo porušené právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov, ústavný súd neposudzuje subjektívnu zodpovednosť za prietahy v danom spore, ale postup súdu, a teda nie to, či toto právo bolo porušené činnosťou (nečinnosťou), alebo postupom konkrétneho sudcu (I. ÚS 693/2023).

15. Ústavný súd preto s prihliadnutím na celkovú dobu trvania napadnutého konania, ako aj na dlhodobú nečinnosť správneho (resp. krajského) súdu dospel k záveru, že v napadnutom konaní došlo k zbytočným prietahom. Na tomto základe rozhodol, že postupom správneho súdu v napadnutom konaní bolo porušené základné právo sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Keďže napadnuté konanie nie je právoplatne skončené, prikázal správne súdu konať v ňom bez zbytočných prietahov (body 1 a 2 výroku tohto nálezu).

V.

Príkaz konať a priznanie primeraného finančného zadosťučinenia

16. Keďže napadnuté konanie nie je právoplatne skončené, ústavný súd prikázal správne súdu konať v ňom bez zbytočných prietahov (body 1 a 2 výroku tohto nálezu).

17. Sťažovateľ sa v ústavnej sťažnosti domáha, aby mu ústavný súd priznal primerané finančné zadosťučinenie 5 000 eur. Ústavný súd vzhľadom na okolnosti posudzovanej veci považoval za vhodné priznať sťažovateľovi finančné zadosťučinenie, majúc pritom na pamäti, že cieľom priznania primeraného finančného zadosťučinenia je zmiernenie ujmy pocitovanej z porušenia základných práv alebo slobôd zaručených ústavou, resp. záväznou medzinárodnou zmluvou, nie získanie iného majetkového prospechu. Pri určení primeraného finančného zadosťučinenia vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných EŠLP, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu, ako aj na výšku priznávaného finančného zadosťučinenia v aktuálnych rozsudkoch proti Slovenskej republike (za roky 2023 a 2024).

18. Pri ustálení sumy finančného zadosťučinenia priznaného sťažovateľovi ústavný súd prihliadal primárne na celkovú dĺžku napadnutého konania a fakt, že doteraz prebieha iba na jedinom stupni sústavy súdov, pričom súčasne zohľadnil aj enormnú zaťaženosť a personálnu poddimenzovanosť správneho súdu po jeho vzniku hraničiacu so schopnosťou zabezpečiť v relevantnom čase jeho riadny chod [porov. I. ÚS 693/2024, IV. ÚS 471/2012 (ZNaU č. 29/2013)]. Vzhľadom na uvedené rozhodol o priznaní finančného zadosťučinenia sťažovateľovi vo výške 1 000 eur (bod 3

výroku tohto nálezu). Vo zvyšku požadovaného primeraného finančného zadosťučinenia ústavnej sťažnosti sťažovateľa nevyhovel (bod 5 výroku tohto nálezu).

VI.

Trovy konania

19. Ústavný súd sťažovateľovi priznal náhradu trov právneho zastúpenia 628,40 eur (bod 4 výroku tohto nálezu) podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde za jeden úkon právnej služby vykonaný v roku 2024 (prevzatie, príprava zastúpenia) a jeden v roku 2025 (podanie ústavnej sťažnosti).

20. Sťažovateľ žiada priznať tarifnú odmenu za jeden úkon právnej služby z roku 2024 v sume 228,83 eur a režijný paušál 13,73 eur a za jeden úkon právnej služby z roku 2025 v sume 371 eur a režijný paušál 14,84 eur. Ústavný súd teda sťažovateľovi, súc viazaný petitom, priznal náhradu trov konania v ním požadovanej výške.

21. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je správny súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 CSP) označeného v záhlaví tohto nálezu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 9. apríla 2025

Jana Baricová
predsedníčka senátu